

Maggie Nelson: Jane / Punaiset osat

[PM/31 ADMIN](#)

Voiko kukaan pitää verestä – MIRVA KARKINEN (4.7.2020)

Maggie Nelsonin *Jane / Punaiset osat* (2020) koostuu vuonna 2005 valmistuneesta *Jane, Eräs murha* -runoteoksesta sekä *Punaiset osat* -esseestä, joka ilmestyi kaksi vuotta myöhemmin. Yhdessä teokset muodostavat yhtäaikaan lyhyisen ja dokumentaarisen läpileikkauksen väkivaltakulttuurin keskellä kasvamisesta.

Maggie Nelson syntyi Yhdysvaltain Michiganissa vain neljä vuotta sen jälkeen, kun hänen äitinsä sisko löytyi hautausmaalle hylättynä kuristettuna ruumiina. Jane oli kuollessaan 23-vuotias, eikä murhalle tähänkään päivään mennessä ole löydetty motiivia. Henkirikos kuitenkin kytkeytyy samaan aikaan tapahtuneeseen murha-aaltoon, jossa yhteensä seitsemän nuorta naista menetti henkensä. Mielipuolinen

murha heijastelee kuoleman ja väkivallan kulttuuria, jossa nainen saattaa tulla pahoinpidellyksi tai tapetuksi vain sukupuolensa tähden.

Teos kertoo tarinan Janen ruumiin löytymisestä aina 35-vuotta myöhemmin tapahtuneeseen oikeudenkäyntiin. Kyse ei kuitenkaan ole tietokirjasta, vaan kirjailija Maggie Nelsonin muistelmasta. Keskiössä eivät myöskään ole murha, murhaaja tai murhayön tapahtumat, vaan yhteiskunnan normalisoitunut väkivalta.

Teoksen ensimmäinen osa on runoteos, jonka Nelson kirjoitti ennen Janen murhaan liittyvää oikeudenkäyntiä. Runojen välissä on Janen päiväkirjasta poimittuja, ajoittain muokattuja tekstejä, sekä erinäisistä kirjallisista lähteistä lainattuja otteita. Esimerkiksi Ilmestys-runon kanssa samalla aukeamalla (124-125) on *The Michigan Murder* – tietokirjasta poimittu kappale, jossa todetaan kaikkien tapettujen naisten kärsineen kuukautisista murhansa aikaan. Ilmestys-runossa narratiivi pohdiskelee, mikä yhteys kuukautisilla saattoi olla rikokseen:

Arveltiin siis, että Janea ei raiskattu
(mutta hänet ehkä tapettiin)
siksi, että hänellä oli kuukautiset; (Nelson, 125)

Runojen asettelu ja tyylikeinot mahdollistavat tekstin monipuolisen tulkinnan ja lukijan eläytymisen tapahtumiin. Esimerkiksi Iho-runon (Nelson 2020, 100) asettelu muodostaa konkreettisen kuvan kuristamisesta:

“Nailonsukka oli solmittu hänen kaulansa ympäri
niin tiukalle
ettei sitä enää näkynyt. Se upposi
niin syvälle ihoon.”

Säe “niin tiukalle” on sijoitettu sisemmäs kuin edeltävä ja seuraava säe. Sisennys saa näin ollen aikaan tiimalasimaisen muodon, joka muistuttaa runossa kuvattua kuristettua kaulaa. Lukijan visuaalinen mielikuva täydentyy Punaiset osat -romaanin lopussa, kun kertoja kuvailee murhapaikalta otettua valokuvaa:

“Janen kaula näyttää kuvassa tiimalasin muotoiselta, kuopalle painunut keskikohta on uskomattoman kapea, vessapaperirullan hylsyn eikä kaulan paksuinen (Nelson, 405).”

Nelsonin runot rönsyilevät viittauksista suuriin runoteoksiin ja yhteiskunnallisiin vaikuttajiin. Teksteissään kirjailija leikittelee muiden muassa Sylvia Plathin, Virginia Woolfin, Edgar Allan Poen ja Fjodor

Dostojevskin kaltaisten traagisuudestaan tunnettujen kirjoittajien ajatuksilla. Runossaan *Kiista* (113) Nelson esimerkiksi kirjoittaa:

“Oli käynnissä kiista, hienovarainen sellainen.

Voiko kukaan pitää verestä niin kuin pidetään vuorista
tai merestä?”

Teksti viittaa Janen murhaan ja tappajan epäselvään, mahdollisesti kuukautivereen liittyvään motiiviin. Kappale on kuitenkin viittaus myös Simone de Beauvoirin teokseen *Onko sade poltettava?* Yhdistämällä tätinsä murhan kirjallisuuden ajattomiin pohdintoihin Nelson rakentaa samastuttavan alustan, johon lukija voi heijastaa myös omia tunteitaan; Janen murha ei ollut sattumanvarainen yksittäistapaus, vaan ihmisen perustavanlaatuisen julmuuden äärimmäinen ruumiillistuma.

Teoksen jälkimmäinen osa on proosan muotoon kirjoitettu kuvaus Janen kuolemaan liittyvästä oikeudenkäynnistä. Tekstissä Nelson kuvaa juridisen prosessin vaiheita, mutta teoksen sanoma sijoittuu lopulta oikeussalin ovien ulkopuolelle, Nelsonin omaan elämään. Esseessä Nelsson käy läpi nuoruutensa vaiheita ja sitä, miten tädin kuolema on vaikuttanut hänen kasvuunsa. Kun kertoja lopulta tunnistaa väkivallan vaikutuksen omassa elämässään, hän löytää sitä myös kaikkialta ympäriltään: siskon, äidin ja kaikkien naispuolisten ystävien arjesta. Väkivaltakulttuuri paljastuu sukupolvelta toiselle siirtyneeksi perinnöksi, jonka vaikutukset näkyvät yhteiskunnallisissa rakenteissa, normeissa ja kulttuurissa:

“Kaikki muut olivat filmihulluja poikia [- -] he huusivat elokuvan kuuluisia repliikkejä yhteen ääneen pari sekuntia ennen kuin elokuvan henkilöt lausuiivat ne. [- -] Oli kaikkea muuta kuin hauskaa istua yksin keskellä nuoria miehiä, jotka mylvivät oletko nähnyt, millaista jälkeä .44 Magnum tekee naisen pillussa?”
Nelson, 287

Koska *Jane, Eräs murha* -runoteos ehti ilmestyä ennen lopullista oikeudenkäyntiä, *Punaiset osat* -esseetä kirjoittaessaan Nelsonilla oli mahdollisuus tutkia runojensa vaikutusta ympäristöönsä. Esseessä onkin useita kohtia, joissa kerrotaan ensimmäisen teoksen vastaanotosta. Runoteoksen kiitoksissa kirjailija kiittää Janen entistä kihlattia, Phil-nimistä miestä ystävydestä, mutta vuosia myöhemmin kirjoitetussa *Punaiset osat* -esseessä kerrotaan Philin kummastelleen kiitossanoja, sillä ei koe suhdettaan Nelsoniin ystävydeksi.

Maggie Nelsonin yhdistelmäteos *Jane/ Punaiset osat* on proosan ja lyriikan tyylikeinoja yhdistelevä kuvaus henkilökohtaisista kokemuksista, joihin moni lukijakin voi samastua.

Vaikka jokaisessa suvussa ei ole murhan perintöä, väkivallan kollektiivinen perintö näkyy erityisesti naisten elämässä jatkuvana pelkona ja varautumisena. Janen murhasta on kulunut jo 51 vuotta, mutta vielä nykypäivänäkin naisvihamielinen incel-kulttuuri kukoistaa internetin anonyymeillä keskustelufoorumeilla.

Tätäkin tekstiä kirjoittaessa Suomen suosituimmalta keskustelufoorumilta, Ylilaudalta, löytyy keskustelu otsikolla Miksi kaikki naiset ovat huoria?

(<https://ylilauta.org/naistenhuone/125153957>) ja kommentti “raiskaamisesta saa vain ehdollista, joten helppoa kuin heinänteko :) (<https://ylilauta.org/naistenhuone/119623845#no126770681>)”

Maggie Nelson (2020) *Jane / Punaiset osat* (“Jane – a murder”, 2005 & “The Red Parts” 2007). Kustantamo S&S.

Mirva Karkinen on Helsingissä asuva kirjallisuuden opiskelija Jyväskylän yliopistosta.